

OVER DE OORSPRONG VAN KICK-AND-RUSH EN CATENACCIO

Tegen Tsjechië bleek weer eens dat we geen plannen B hebben. De discussie gaat in plaats van over alternatieve speelstijlen zoals kick-and-rush en catenaccio, over alternatieve spelsystemen zoals 4-3-3 of 5-3-2. The numbers game, zoals de Engelsen dat noemen. Over het hoofd gezien wordt dan dat speelstijlen fundamenteler van aard zijn dan spelsystemen. Uit catenaccio vloeit weliswaar ook een bepaalde veldbezetting voort, maar voorop staat de wijze van verdedigen, de mentale instelling daartoe, het bewustzijn systematisch een bepaalde defensieve methode toe te passen waarin de spelers geloven. Voor kick-and-rush geldt hetzelfde, maar dan dus in aanvallende zin.

Wat is de oorsprong van kick-and-rush, de klassieke Engelse speelwijze? Waarom spelen met lange ballen vanuit de verdediging direct naar de aanval toe waarbij het middenveld letterlijk wordt overgeslagen? David Winner schreef niet alleen 'Briljant Oranje - Het genie van het Nederlandse voetbal', maar liet er een vergelijkbare studie op volgen: 'Zwaar leer - Van echte kerels op Engelse velden'. Hij onderzoekt de relatie tussen de Britse volksaard en voetbal. In dat boek komt een passage voor waarin Winner een Engelse universitaire wetenschapper aan het woord laat die kick-and-rush op de meest simpele manier verklaart. Waarom steeds die hoge ballen, waarom geen passes over de grond, combinatievoetbal? In het hoofdstuk getiteld 'Modder' lezen we: 'Wanneer je nu op zondagmiddag in het park naar twee café-elftallen kijkt, hoe spelen ze dan? Op z'n Braziliaans? Nee, natuurlijk. Ze spelen gewoon "kick-and-rush", want dat is het enige speltype dat je kunt spelen op een veld dat half onder water staat.' Zie ook de titel 'Zwaar leer' van Winners boek, de bal is loodzwaar geworden door het water.. Achter de idee van kick-and-rush zit dus niet het brein van een voetbalcoach, maar die speelstijl ontstond in vroeger tijden toen alle velden in Engeland modderig waren. Je moest eromheen spelen en dad deed je door de lucht.

En hoe is catenaccio ontstaan? Volgens Chris Anderson en David Sally ('Corners moet je kort nemen - De statistieken bewijzen het') zocht men in Italië naar manieren om zwakke schakels in het eigen elftal met nieuwe opstellingen het hoofd te bieden. Voormalig coach van Salernitana Gipo Viani promoveerde met AS Roma, AC Milan en het Italiaanse nationale elftal, van de Serie B naar de top van het Italiaanse voetbal, allemaal als gevolg van een brainwave in de haven van Salerno, die hem ervan overtuigde om een libero als centrale verdediger op te stellen: 'Het geschreeuw van de meeuwen en het gemarchandeer van de marskramers op de kade negerend beent hij verder, terwijl hij zichzelf tergt met de vraag hoe hij het besre uit zijn ploeg kan halen, zich afvraagt hoe hij een verdediging kan versterken die, wat hij ook bedenkt, gevaarlijk poreus blijft. Terwijl hij ijsberend over de kade op het vraagstuk broedt, valt zijn oog op een vissersboot. De vissers halen een net binnen dat bol staat van de vis, en daarachter nog een, het reservenet. Voor Viani is het een eureka-moment. Er zullen immers altijd vissen zijn die het eerste net weten te ontglippen, om in het tweede alsnog te worden gevangen. Voor Viani is het opeens duidelijk dat zijn ploeg achter de verdediging nog een reserveverdediger nodig heeft om aanvallers te onderscheppen die door de mazen van het net weten te glippen.'

De Italianen hadden besloten om hun verdediging te versterken. De oorsprong van de Hollandse School van het totaalvoetbal was gelegen in de noodzaak die Michels zag om versterkte

verdedigingen open te breken. Hij koos, kort gezegd, daartegen de aanval. Waarom zou Oranje beide vormen niet kunnen combineren? Het lijkt er erg op dat het Italiaanse nationale elftal

die weg al is gaan bewandelen, want er wordt niet meer alleen op de counter gespeeld, vanuit een versterkte verdediging. Qua opbouw en aanvallen heeft het veel weg van totaalvoetbal. Er is door de Italianen kwalitatief een grote stap voorwaarts gezet. Oranje moet de omgekeerde weg gaan bewandelen om ook daar uit te komen: beter verdedigen toevoegen aan de aanvalskracht. Maar bovendien, in noodgevallen, overgaan op kick-and-rush, opportunistisch voetbal.

Rob Siekmann

auteur van De Hollandse School van het totaalvoetbal - Histrie en analyse: een literatuurstudie,
20/10 Uitgevers (2021)